

A jövő nemzedékek szószólójának közleménye az erdők nemzetközi napja alkalmából (2025. március 21.)

Dr. Bándi Gyula, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettes március 21-én az erdők nemzetközi napja alkalmából arra hívja fel a figyelmet, hogy az erdők sok más szerepükön túl, az élelmezésbiztonság szempontjából is nélkülözhetetlen ökoszisztémák.

Az idei világnap központi témája, hogy miként járulnak hozzá az erdők az élelmiszerellátáshoz, élelmezésbiztonsághoz, ezáltal a megélhetéshez. Az erdők és fás területek olyan élelmiszerek gazdag forrásai, mint a diófélék, gyümölcsök, magvak, gyökerek, gumók, levelek, gombák, méz, vadhús és rovarok, amelyek világszerte emberek millióit látják el alapvető tápanyagokkal, különösen mikrotápanyagokkal. Az erdők ezen túlmenően kulcsszerepet játszanak a mezőgazdaság termelékenységében is oly módon, hogy életteret nyújtanak számos beporzó állatnak, amelyek a termesztett növények szaporodását biztosítják, segítenek fenntartani a talaj termékenységét, jelentős mértékben hozzájárulnak az éghajlat, a vízkörforgás szabályozásához és a biológiai sokféleség megőrzéséhez.

Az erdei ökoszisztémák veszélyben vannak.

Világszerte körülbelül évi 70 millió hektár erdőt érint tűzvész, többek között a klímaváltozás okozta időjárási szélsőségek kialakulása folytán. További 10 millió hektár erdő vesz el évente az erdőirtások miatt. Még mindig az élelmiszertermelés miatt vágják ki a legtöbb fát világszerte. Azonban nem az erdőterületek rovására kellene gyarapítani a mezőgazdasági területeket, hanem a meglévőkhöz kellene növelni a hatékonyságot, termelékenységet. *„Az erdészet és a mezőgazdaság közötti kapcsolat és együttműködés megerősítése is támogatná a fenntartható gazdálkodási rendszerek kialakítását és az élelmezési problémák megoldását.”* – áll az Egyesült Nemzetek Szervezetének Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Szervezete (ENSZ FAO) jelentésében. Sajnos a megmaradó erdők jelentős része sincs túl jó állapotban: ökoszisztémájuk degradációja figyelhető meg, azaz csökken azon képességük, hogy javakat és szolgáltatásokat nyújtsanak az emberek számára.

A globális trendektől eltérően Magyarországon növekszik az „erdőnek” minősülő területek (erdők, fásítások és ültetvények) nagysága az erdőtelepítési és országfásítási programoknak köszönhetően. A hazai erdők minősége és állapota azonban nem megnyugtató. Az Agrárminisztérium által készített „Erdeink egészségi állapota 2024-ben” című jelentés szerint: *„2012 óta erdeink egészségi állapotában folyamatos romlás figyelhető meg; 2024-re már drasztikusan lecsökkent az egészséges fák aránya. ... Ezzel párhuzamosan a közepesen és erősen károsodott kategóriába sorolható mintafák aránya is ugrásszerűen növekszik”*. Különös aggodalomra ad okot, hogy nagyon kevés az összetett és jelentős színvonalú ökoszisztéma-szolgáltatást (köztük élelmet, élelmiszer-alapanyagot) nyújtó természetes erdő hazánkban. A közel 2 millió hektár erdőként nyilvántartott területből mindössze 355 hektár tekinthető természetesnek. Ez az összes magyarországi erdőterületnek mindössze 0,018%-a, holott a kutatások azt bizonyítják, hogy az erdők ellenállóképessége sokkal magasabb szintű, ha több fajból állnak, természetesebbek, változatosabb szerkezetűek és korosztályúak.

A természetes, összetett, jó állapotú erdők és az általuk nyújtott szolgáltatások elengedhetetlenek a létfenntartáshoz, a jelen és a jövő generációk jólléte függ azoktól. Az Alaptörvény P) cikke alapján az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra emlékeztet, hogy a jelen nemzedékeknek a nemzet közös örökségét képező természeti és kulturális erőforrások – mint például az erdők – felhasználása, kezelése során figyelembe kell venniük a jövő nemzedékek érdekeit is. Az erdei ökoszisztémák, a biológiai sokféleség esetleges helyreállításának költsége, következményei és felelőssége a jelen generációkat terheli, azt nem lehet a jövő nemzedékekre hárítani.

A szószóló közleményében arra emlékeztet, hogy erdők és fák nélkül nem élhetünk, nélkülük elegendő élelmünk sem lesz, ezért mindent meg kell tennünk az erdők védelmének, helyreállításának és ellenállóképességének erősítése érdekében.